

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2016. gada 7. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Publiski līgumi — Direktīva 2004/18/EK — 2. pants — Vienlīdzīgas attieksmes princips — Pārskatāmības pienākums — Līgums par sarežģītas sakaru sistēmas piegādi — Izpildes grūtības — Pušu domstarpības par atbildību — Izlīguma darījums — Līguma apjoma samazināšana — Iekārtu nomas nomaina uz pārdošanu — Būtiski līguma grozījumi — Objektīvas iespējas rast izlīgumu pamatojums

Lieta C-549/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Højesteret* (Augstākā tiesa, Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 27. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 2. decembrī, tiesvedībā

Finn Frogne A/S

pret

Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation .

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs D. Švābi [*D. Šváby*] (referents), tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

- *Finn Frogne A/S* vārdā – *K. Dyekjær, C. Bonde, P. Gjørtler, H. B. Andersen* un *S. Stenderup Jensen*, advokater, kā arī *J. Grayston*, solicitor,
- Dānijas valdības vārdā – *C. Thorning*, pārstāvis, kam palīdz *P. Hedegaard Madsen*, advokat,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Grasso*, *avvocato dello Stato*,
- Austrijas valdības vārdā – *M. Fruhmann*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *L. Grønfeldt* un *A. Tokár*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – dāņu.

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp., un labojums – OV 2004, L 351, 44. lpp.), 2. pantu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Finn Frogne A/S* (turpmāk tekstā – “*Frogne*”) un *Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation* (Valsts policijas ārkārtas situāciju sakaru dienests, Dānija; turpmāk tekstā – “*CFB*”) par tādas vienošanās par izlīgumu likumību, ko *CFB* kā līgumslēdzēja iestāde noslēdza ar *Terma A/S*, publiskā iepirkuma izraudzīto pretendentu, lai izpildītu šo līgumu.

Athilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Athilstoši Direktīvas 2004/18 preambulas 2. apsvērumam:

“Piešķirot tādu līgumu slēgšanas tiesības, ko dalībvalstīs noslēdz valsts, reģionālo vai vietējo varas iestāžu un citu publisko tiesību subjektu uzdevumā, jāievēro Līgumā paredzētie principi, konkrēti brīva preču aprite, brīva uzņēmējdarbības veikšana un brīva pakalpojumu aprite, kā arī no tiem izrietošie principi, piemēram, vienādas iespējas, nediskriminēšana, savstarpēja atzīšana, proporcionālitate un pārredzamība. Tomēr attiecībā uz valsts [publiskā iepirkuma] līgumiem, kuru summa pārsniedz kādu noteiktu vērtību, ieteicams izstrādāt tādus noteikumus šo līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai paredzēto valsts procedūru koordinēšanai Kopienas limenī, kuru pamatā ir minētie principi, un tas vajadzīgs, lai nodrošinātu līgumu efektivitāti un garantētu valsts iepirkuma atklātību konkurencei. Tādēļ šie koordinēšanas noteikumi jāskaidro gan saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem un principiem, gan saskaņā ar pārējiem Līguma noteikumiem.”

- 4 Šīs direktīvas 2. pantā “Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas principi” ir noteikts:

“Līgumslēdzējas iestādes pret visiem komersantiem izturas vienādi un nediskriminējoši un rīkojas pārredzami.”

- 5 Minētās direktīvas 28. pantā ir paredzēts:

“Valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā līgumslēdzējas iestādes piemēro valsts procedūru, kas pielāgota šīs direktīvas vajadzībām.

Minēto valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesības tās piešķir atklātā vai slēgtā procedūrā. [...] Īpašos gadījumos un apstākļos, kas skaidri minēti 30. un 31. pantā, tās var piemērot sarunu procedūru, iepriekš publicējot vai nepublicējot līguma paziņojumu.”

6 Šīs pašas direktīvas 31. pants ir formulēts šādi:

“Līgumslēdzējas iestādes valsts [publiska] līguma slēgšanas tiesības var piešķirt sarunu procedūrā, iepriekš npublicējot līguma paziņojumu, un to dara šādos gadījumos:

1) būvdarbu valsts [publiskiem] līgumiem, piegādes valsts [publiskiem] līgumiem un pakalpojumu valsts [publiskiem] līgumiem:

[..]

c) tik lielā mērā, cik noteikti nepieciešams, ja attiecīgajām līgumslēdzējām iestādēm neparedzamu iemeslu dēļ radusies ārkārtēja steidzamība, kas liedz ievērot termiņus, kuri noteikti atklātai, slēgtai vai sarunu procedūrai ar iepriekšēju līguma paziņojuma publicēšanu, kā minēts 30. pantā. Lietas apstākļi, uz kuriem atsaucas, pamatojot ārkārtēju steidzamību, nekādā ziņā nedrīkst būt radušies līgumslēdzējas iestādes dēļ;

[..]

4) būvdarbu valsts [publiskiem] līgumiem un pakalpojumu valsts [publiskiem] līgumiem:

a) par papildu būvdarbiem vai pakalpojumiem, kas nav iekļauti sākotnēji paredzētajā projektā vai sākotnēji noslēgtajā līgumā, bet kas neparedzētu apstākļu dēļ kļūst vajadzīgi, lai veiktu būvdarbus vai sniegtu pakalpojumus, kuri paredzēti līgumā, ar noteikumu, ka līguma slēgšanas tiesības piešķir komersantam, kas nodrošina līgumā paredzētos būvdarbus vai pakalpojumus:

— ja šādus papildu būvdarbus vai pakalpojumus tehniski vai ekonomiski nav iespējams nošķirt no sākotnējā līguma, neradot lielas neērtības līgumslēdzējām iestādēm

vai

— ja šādi būvdarbi vai pakalpojumi, lai arī tos ir iespējams nošķirt no sākotnējā līguma izpildes, ir noteikti vajadzīgi minētā līguma izpildes pabeigšanai.

Tomēr līgumu, kuru slēgšanas tiesības piešķirtas, lai veiktu papildu būvdarbus vai sniegtu papildu pakalpojumus, kopējā pasūtījumu vērtība nedrīkst pārsniegt 50 % no sākotnējā līguma summas;

[..].”

7 Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV 1989, L 395, 33. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. septembra Direktīvu 2007/66/EK (OV 2007, L 335, 31. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 89/665”), ir ietverts 2.d pants “Spēkā neesamība”. Atbilstoši šim pantam:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka visos turpmāk norādītajos gadījumos līgumu par spēkā neesošu atzīst no līgumslēdzējas iestādes neatkarīga pārskatīšanas struktūra vai ka tā spēkā neesamība ir šādas pārskatīšanas struktūras lēmuma iznākums:

a) ja līgumslēdzēja iestāde ir līguma slēgšanas tiesības piešķirusi bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tas nav bijis atļauts saskaņā ar Direktīvu 2004/18/EK;

[..]

4. Dalībvalstis nosaka, ka šā panta 1. punkta a) apakšpunktu nepiemēro, ja:

- ligumslēdzēja iestāde uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir pieļaujama saskaņā ar Direktīvu 2004/18/EK,
- ligumslēdzēja iestāde ir *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicējusi paziņojumu, kā aprakstīts šīs direktīvas 3.a pantā, darot zināmu savu nodomu slēgt līgumu; un
- līgums netika noslēgts, kamēr nebija beidzies termiņš, kas ir vismaz 10 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad ir publicēts minētais paziņojums.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 8 2007. gadā Dānijas valsts uzsāka publiskā iepirkuma procedūru, piemērojot cenu aptauju attiecībā uz globālas sakaru sistēmas, kas kopīga visiem ārkārtas situāciju dienestiem, piegādi un apkalpošanu vairāku gadu garumā. *CFB* vēlāk kļuva par valsts iestādi, kas atbildīga par šo līgumu.
- 9 Minētā līguma slēgšanas tiesības tika piešķirtas *Terma*. 2008. gada 4. februārī ar *Terma* tika noslēgts līgums par kopējo summu 527 miljoni Dānijas kronu (DKK) (aptuveni EUR 70 629 800), no kuras DKK 299 854 699 (aptuveni EUR 40 187 000) attiecās uz publiskā iepirkuma procedūras dokumentos minēto minimālo prasību izpildi, pārējā summas daļa attiecās uz citām iespējām un pakalpojumiem, kas obligāti nebija jānodrošina.
- 10 Līguma izpildes laikā radās grūtības ar piegādes termiņu ievērošanu, *CFB* un *Terma* abpusēji atteicās no atbildības par nespēju izpildīt līgumu tā, kā tas bija paredzēts.
- 11 Pēc pārrunām puses vienojās par izlīgumu, saskaņā ar kuru līguma priekšmets tiktu samazināts tādējādi, ka tas attiektos tikai uz radiosakaru sistēmas piegādi reģionālajiem policijas dienestiem par aptuveno summu DKK 35 000 000 (apmēram EUR 4 690 000), savukārt *CFB* iegādātos divas centrālās serveru fermas, kuru aptuvenā vērtība ir DKK 50 000 000 DKK (apmēram EUR 6 700 000) un kuras *Terma* pati bija iegādājusies ar mērķi tās iznomāt *CFB* sākotnējā līguma izpildes ietvaros. Šajā izlīgumā abas puses paredzēja atteikties no jebkādām tiesībām, kas izriet no sākotnējā līguma, izņemot tās, kuras izriet no šī izlīguma.
- 12 Pirms šī izlīguma darījuma noslēgšanas *CFB* 2010. gada 19. oktobrī *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēja brīvprātīgu *ex ante* pārskatāmības paziņojumu, kas attiecās uz tādas vienošanās par izlīgumu pamatojumu, ko tas vēlējās noslēgt ar *Terma* saskaņā ar Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktu.
- 13 *Frogne*, kas nebija pieteikusies pirmsatlases posmā, lai piedalītos iepirkuma procedūrā attiecībā uz sākotnējo līgumu, iesniedza sūdzību *Klagenævnet for Udbud* (Publisko iepirkumu sūdzību izskatīšanas komisija, Dānija) (turpmāk tekstā – “sūdzību izskatīšanas komisija”). Pirms šo sūdzību izskatīšanas pēc būtības minētā komisija ar 2010. gada 10. decembra lēmumu atteicās piešķirt šai sūdzībai apturošu iedarbību.
- 14 Minētais izlīguma darījums tika noslēgts 2010. gada 17. decembrī.
- 15 Sūdzību izskatīšanas komisija *Frogne* sūdzību noraidīja ar 2010. gada 3. novembra lēmumu.
- 16 Prasība tiesā, ko *Frogne* cēla pēc šī lēmuma, arī tika noraidīta ar *Østre Landsret* (Austrumu reģiona Apelācijas tiesa, Dānija) 2013. gada 20. decembra nolēmumu.

- 17 Sākumā šī tiesa nosprieda, ka grozījumi sākotnējā līgumā, kas tika izdarīti ar izlīguma darījumu, kuru CFB noslēdza ar *Terma*, bija minētā līguma būtiski grozījumi Tiesas judikatūras izpratnē.
- 18 Vēlāk minētā tiesa tomēr uzskatīja, pirmkārt, ka šis izlīguma darījums neizrietēja no *Terma* un CFB vēlmes pārrunāt sākotnējā līguma būtiskos nosacījumus, lai uzlabotu turpmāko sadarbību būtiski mainītos apstākļos, bet ka tas bija strīda, kas radies starp pusēm, alternatīvs risinājums, ar kuru varēja tikt aizstāta šī līguma īstenošana apstākļos, kādos tas šķita neiespējami, risinājums, kura ietvaros abas puses piekrita atteikties no būtiskiem elementiem, lai panāktu pieņemamu rezultātu neapšaubāmi samazinātā apmērā salīdzinājumā ar minēto līgumu, vienlaicīgi novēršot abām pusēm risku ciest acīmredzami nesamērīgus zaudējumus. Otrkārt, nekas neliecināja par to, ka CFB un *Terma* nodoms bija apiet iepirkuma noteikumus.
- 19 Šādos apstākļos *Østre Landsret* (Austrumu reģiona Apelācijas tiesa) uzskatīja, ka vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principiem nebija pretrunā šāda izlīguma darījuma noslēgšana, jo starp sākotnējo līgumu un minētajā izlīguma darījumā paredzētajiem pakalpojumiem pastāvēja cieša saikne. Tomēr tā tas bija attiecībā uz radiosakaru sistēmas piegādi reģionālajiem policijas dienestiem, bet ne attiecībā uz divu centrālo serveru fermu pārdošanu. Izvērtējot šo pēdējo elementu, šī tiesa nosprieda, ka CFB lēmums izmantot vienošanos par izlīgumu pamatlietā un šīs vienošanās noslēgšana bija pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam un pārskatāmības pienākumam. Tika nospriests, ka apstāklim, ka šīs vienošanās noslēgšana līgumslēdzējai iestādei ļāva izvairīties no riskiem, kas saistīti ar konflikta situāciju, nav nozīmes attiecībā uz šīs vienošanās noslēgšanas likumību.
- 20 Tomēr *Østre Landsret* (Austrumu reģiona Apelācijas tiesa) nosprieda, ka CFB viedoklis, saskaņā ar kuru atbilstoši Savienības noteikumiem vienošanās par izlīgumu noslēgšana ar *Terma* bija pieļaujama bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, nav acīmredzami kļūdaina. Ņemot vērā brīvprātīgo *ex ante* pārskatāmības paziņojumu, ko līgumslēdzēja iestāde attiecībā uz izlīguma darījumu, kuru bija paredzēts noslēgt, bija publicējusi *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktu, un apstākli, ka pirms tā noslēgšanas līgumslēdzēja iestāde ne tikai bija gaidījusi šajā tiesību normā paredzētā desmit dienu termiņa beigas, bet arī ka sūdzību izskatīšanas komisija bija lēmusi par sūdzības, ko tajā bija iesniegusi *Frogne*, iespējamo apturošo iedarbību, minētā tiesa atzina, ka šo vienošanos nevar uzskatīt par tādu, kurai nav iedarbības, kas nozīmē, ka tajā celtā prasība nebija jāapmierina.
- 21 *Højesteret* (Augstākā tiesa, Dānija), kurā vērsās *Frogne*, pēdējā minētā apgalvo, ka jautājums par to, vai attiecībā uz publisku līgumu, kas iecerēts tāda izlīguma darījuma ietvaros, kurš attiecas uz sākotnējo publisku līgumu, ir jāriko publiskā iepirkuma procedūra, ir atkarīgs vienīgi no tā, vai sākotnējā līgumā veiktie grozījumi ir būtiski vai nē. Šajā gadījumā grozījumi esot būtiski gan attiecībā uz grozītā līguma priekšmetu, gan tā būtiski samazināto vērtību, jo grozītais līgums varēja ieinteresēt mazākus uzņēmumus. Turklāt, lai pamatotu vienlīdzīgas attieksmes principa un pārskatāmības pienākuma pārkāpumu, uz ekonomiska rakstura apsvērumiem nevar atsaukties vairāk kā uz izraudzītā pretendenta situāciju.
- 22 CFB atsaucas uz diviem izlīguma darījuma aspektiem. Runājot, pirmkārt, par līguma ierobežošanu tādējādi, ka tas attiecas tikai uz radiosakaru sistēmas piegādi vienīgi reģionālajiem policijas dienestiem, tas norāda uz nozīmi, kāda izrietētu no apstākļa, ka grozījumi sastāvēja no būtiska pakalpojumu samazinājuma, kas ir situācija, kādu neregulē Savienības tiesības. Otrkārt, attiecībā uz centrālo serveru fermu iegādi, kuras sākotnējā līgumā bija paredzēts tikai nomāt, CFB būtībā uzskata, ka tas, ka šīs iekārtas drīzāk tiek iegādātas īpašumā, nevis nomātas, neveido šī līguma būtiskus grozījumus.
- 23 Vispārīgāk, CFB uzskata, ka, ja līguma izpildē rodas grūtības – kas nav neierasti dažu tādu līgumu gadījumos, kuri attiecas uz informātikas sistēmu izstrādi –, līgumslēdzējai iestādei ir jābūt plašai rīcības brīvībai, lai tai ļautu rast saprātīgu risinājumu izpildes grūtību gadījumā. Ja tas tā nav, tai būtu pienākums vai nu noraidīt saprātīgus pielāgojumus, vai nu pārtraukt līgumu ar no tā izrietošajiem

riskiem un zaudējumiem. Interpretējot Direktīvu 2004/18 tādējādi, ka tajā ir uzlikts pienākums rīkot jaunu publiskā iepirkuma procedūru šādā gadījumā, nozīmētu praksē kavēt izlīguma darījuma noslēgšanu, kas būtu Līgumos neatļauta iejaukšanās saistību tiesībās.

- 24 *Højesteret* (Augstākā tiesa) rodas jautājums par Direktīvas 2004/18 2. panta piemērošanas jomu, it īpaši par to, vai vienlīdzīgas attieksmes princips un pārskatāmības pienākums nozīmē, ka līgumslēdzēja iestāde nevar iecerēt noslēgt izlīguma darījumu, lai atrisinātu ar publiskā līguma izpildi radušās grūtības, automātiski neiestājoties pienākumam sarīkot jaunu iepirkuma procedūru, kas attiecas uz šī līguma nosacījumiem.
- 25 Pēc šīs tiesas domām, jauns elements salīdzinājumā ar situācijām, ko Tiesa izskatījusi iepriekš, rodams minētajās izpildes grūtībās, par kuru atbildību vienai vai otrai pusei pastāv domstarpības, un, visbeidzot, attiecīgais jautājums ir noskaidrot, vai pastāv iespēja izmantot izlīguma darījumu, lai izbeigtu šīs grūtības bez jaunas publiskā iepirkuma procedūras rīkošanas.
- 26 Šajā kontekstā *Højesteret* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas 2004/18 2. pants, skatot to kopsakarā ar Tiesas 2008. gada 19. jūnija spriedumu *presstext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:351) un 2010. gada 13. aprīļa spriedumu *Wall* (C-91/08, EU:C:2010:182), ir jāinterpretē tādējādi, ka vienošanās par izlīgumu, ar kuru tiek ieviesti ierobežojumi un izmaiņas attiecībā uz pakalpojumiem, par ko puses sākotnēji bija vienojušās līgumā, attiecībā uz kuru iepriekš tika izsludināts publiskā iepirkuma konkurss, kā arī savstarpēja vienošanās atteikties piemērot tiesiskās aizsardzības līdzekļus līguma neizpildes gadījumā, lai izvairītos no turpmākās tiesvedības, ir uzskatāma par līgumu, attiecībā uz kuru pašu ir nepieciešama publiskā iepirkuma procedūra situācijā, kurā sākotnējā līguma izpilde ir kļuvusi apgrūtināta?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 27 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2004/18 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pēc publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas šajā līgumā nevar tikt veikti būtiski grozījumi, neuzsākot jaunu publiskā iepirkuma procedūru, pat ja šie grozījumi objektīvā ziņā nozīmē izlīgumu, kas ietver abu pušu abpusēju atteikšanos, lai izbeigtu strīdu, kura risinājums nav skaidrs un kurš izriet no grūtībām, ar ko ir saistīta šī līguma izpilde.
- 28 No Tiesas judikatūras izriet, ka vienlīdzīgas attieksmes princips un no tā izrietošais pārskatāmības pienākums rada šķērslī tam, ka pēc publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas līgumslēdzēja iestāde un izraudzītais pretendents šī līguma noteikumos izdara grozījumus tā, ka šie noteikumi būtiski atšķiras no sākotnējā līguma noteikumiem. Tā tas ir gadījumā, ja iecerēto grozījumu sekas ir vai nu būtiskā mērā paplašināts līgums, attiecinot to uz neparedzētiem elementiem, vai mainīts līguma ekonomiskais līdzsvars par labu izraudzītajam pretendenta, vai arī gadījumā, ja šo grozījumu dēļ var tikt apšaubīta līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tādā izpratnē, ka, ja šie grozījumi būtu iekļauti sākotnējā publiskā iepirkuma procedūras dokumentos, tad vai nu būtu izraudzīts cits piedāvājums, vai arī pielaisti citi pretendenti (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 19. jūnijs, *presstext Nachrichtenagentur*, C-454/06, EU:C:2008:351, 34.–37. punkts).
- 29 Attiecībā uz pēdējo minēto gadījumu ir jānorāda, ka tādai līguma elementu grozīšanai, kas sastāv no būtiska līguma priekšmeta samazinājuma, sekas var būt tādas, ka tas var būt pieejams lielākam skaitam saimnieciskās darbības subjektu. Faktiski, tā kā līguma sākotnējā nozīme bija tāda, ka tikai daži uzņēmumi varēja iesniegt savu kandidatūru vai piedāvājumu, minētā līguma apmēra samazinājums var padarīt to interesantu arī citiem mazākiem saimnieciskās darbības subjektiem. Turklāt konkrētā līguma

minimālajiem iespēju līmeņiem saskaņā ar Direktīvas 2004/18 44. panta 2. punkta otro daļu ir jābūt saistītiem ar minētā līguma priekšmetu un samērīgiem ar to, jo līguma priekšmeta samazinājums var proporcionāli samazināt kandidātiem vai pretendentiem noteiktās kapacitātes prasības.

- 30 Principā būtiski publiskā līguma grozījumi pēc tam, kad ir tikušas piešķirtas tiesības to noslēgt, nevar tikt veikti, līgumslēdzējai iestādei un izraudzītajam pretendenta savstarpēji vienojoties, bet saistībā ar tiem ir jāriko jauna publiskā iepirkuma procedūra, kas attiecas uz šādi grozīto līgumu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 13. aprīlis, *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 42. punkts). Tas būtu citādi tikai tad, ja šie grozījumi būtu paredzēti sākotnējā līguma noteikumos (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 19. jūnijs, *pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, EU:C:2008:351, 37., 40., 60., 68. un 69. punkts).
- 31 Tomēr no līguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar *Østre Landsret* (Austrumu reģiona Apelācijas tiesa) analīzi, uz kuru atsaucas *Højesteret* (Augstākā tiesa), pamatlietā aplūkojamās situācijas īpatnība atspoguļojas apstākļi, ka grozījumi līgumā, kas atzīti par būtiskiem, izriet nevis no pušu vēlmes pārrunāt līguma, kurš tiem sākotnēji bija saistošs iepriekš minētās Tiesas judikatūras izpratnē, būtiskos nosacījumus, bet gan no objektīvām grūtībām un no neparedzamām sekām, kas radušās šī līguma izpildes laikā – grūtībām, attiecībā uz kurām dažas ieinteresētās personas, kas iesniedza apsvērumus Tiesā, arī uzsver to neparedzamo raksturu, ja runa ir par tādiem sarežģītiem līgumiem, kas ir saistīti ar informācijas sistēmu izvedi, kā tas ir šajā gadījumā.
- 32 Tomēr jākonstatē, ka ne ar apstākli, ka publiskā līguma noteikumu būtiski grozījumi nav pamatoti ar līgumslēdzējas iestādes un izraudzītā pretendenta apzinātu vēlmi pārrunāt šī līguma noteikumus, bet gan ar to vēlmi rast izlīgumu, lai atrisinātu ar minētā līguma izpildi saistītās objektīvās grūtības, ne arī ar dažu īstenoto darbību objektīvi nejaušo raksturu nevar pamatot to, ka šie grozījumi ir izlemti, neievērojot vienlīdzīgas attieksmes principu, uz kuru it tiesības visiem publiskajā līgumā potenciāli ieinteresētajiem uzņēmumiem.
- 33 Runājot, pirmkārt, par iemesliem, kādēļ līguma līgumslēdzēja iestāde un izraudzītais pretendents var iecerēt minētajā līgumā izdarīt būtiskus grozījumus, kas saistīti ar jaunas publiskā iepirkuma procedūras rīkošanu, ir jānorāda, ka, pirmām kārtām, atsaucei uz pušu apzinātu vēlmi pārrunāt šī līguma noteikumus nav izšķirošas nozīmes. Neapšaubāmi šāds nodoms ir aplūkots 2000. gada 5. oktobra sprieduma Komisija/Francija (C-337/98, EU:C:2000:543) 44. punktā, kas ir pirmais Tiesas spriedums, kurā tika aplūkota šī problemātika. Tomēr, kā izriet no šī sprieduma 42.–44. punkta, šis formulējums izraisa interesi par lietas, kurā taisīts minētais spriedums, konkrētajiem faktiskajiem apstākļiem. Gluži pretēji, būtisku grozījumu kvalificēšana ir jāanalizē objektīvi, ņemot vērā šī sprieduma 28. punktā atgādinātos kritērijus.
- 34 Otrām kārtām, no 2013. gada 14. novembra sprieduma *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736) 40. punkta izriet, ka nevar atkāpties no LESD paredzētajiem vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principiem, kā arī no tiem izrietošās pārskatāmības pienākuma, ja ir iecerēts būtiski grozīt pakalpojumu koncesijas līgumu vai piešķirt ekskluzīvas tiesības ar mērķi rast saprātīgu risinājumu, kas piemērots, lai izbeigtu strīdu, kurš radies starp valsts iestādēm un saimnieciskās darbības subjektu tādu iemeslu dēļ, kas pilnībā nav atkarīgi no viņu vēlmes, un kurš attiecas uz vienošanās, kas tos saista, saturu. Tā kā šie principi un pienākums ir Direktīvas Nr. 2004/18 2. panta pamats, kā arī tas izriet no tās preambulas 2. apsvēruma interpretācijas, šie apsvērumi attiecas arī uz tās piemērošanu.
- 35 Runājot, otrkārt, par tādu dažu darbību objektīvi netiešo raksturu, kuras var būt publiskā līguma priekšmets, neapšaubāmi ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/18 31. pantu līgumslēdzējas iestādes var piešķirt līguma slēgšanas tiesības, brīvi vienojoties, proti, pārrunājot līguma noteikumus ar izvēlēto saimnieciskās darbības subjektu, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu dažādos gadījumos, no kuriem vairākiem ir raksturīga noteiktu apstākļu neparedzamība. Tomēr, kā izriet no šīs direktīvas 28. panta otrās daļas pēdējā teikuma noteikumiem, tikai īpašos gadījumos un apstākļos, kas

skaidri paredzēti minētajā 31. pantā, to var piemērot, līdz ar to attiecīgie uzskaitītie izņēmumi ir jāuzskata par ierobežotiem. Nešķiet, ka situācija pamatlietā atbilst kādam no šiem minētajiem gadījumiem.

- 36 Turklāt tas apstāklis vien, ka daži publiskie līgumi to priekšmeta dēļ jau sākumā var tikt uzskatīti par tādiem, kam ir nejaušs raksturs, rada paredzamu risku, ka to izpildes laikā radīsies grūtības. Līdz ar to attiecībā uz šādu līgumu līgumslēdzējai iestādei ne tikai ir jāizmanto vispiemērotākā iepirkuma procedūra, bet arī piesardzīgi jādefinē šī līguma priekšmets. Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 30. punkta, līgumslēdzēja iestāde var sev saglabāt iespēju izdarīt līgumā noteiktus grozījumus, pat būtiskus, pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas, ciktāl tā to ir paredzējusi dokumentos, kas regulēja līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru.
- 37 Lai arī ir jānodrošina vienlīdzīgas attieksmes principa un pārskatāmības pienākuma ievērošana pat attiecībā uz īpašiem publiskajiem līgumiem, tas netraucē ņemt vērā to īpatnības. Šīs juridiskās prasības un šīs konkrētās vajadzības saskaņošana notiek, pirmkārt, stingri ievērojot tādus līguma nosacījumus, kādi ir paredzēti tā dokumentos, līdz pat šī līguma īstenošanas beigām, bet arī, otrkārt, pateicoties iespējai šajos dokumentos tieši paredzēt iespēju līgumslēdzējai iestādei pielāgot noteiktus minētā līguma nosacījumus, pat būtiskus, pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas. Minētajos dokumentos tieši paredzot šo iespēju un nosakot tās piemērošanas noteikumus, līgumslēdzēja iestāde nodrošina, ka visi saimnieciskās darbības subjekti, kas ieinteresēti piedalīties minētajā līgumā, jau no paša sākuma zina par šo iespēju un līdz ar to ir vienlīdzīgi, izstrādājot savu piedāvājumu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2004. gada 29. aprīlis, Komisija/CAS *Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, 112., 115., 117. un 118. punkts).
- 38 Turpretī, ja līguma dokumentu noteikumos iepriekš minētais nav paredzēts, tad nepieciešamība konkrētā publiskajā līgumā piemērot visiem saimnieciskās darbības subjektiem vienādus nosacījumus nozīmē, ka būtisku grozījumu gadījumā ir jāuzsāk jauna publiskā iepirkuma procedūra (pēc analogijas skat. spriedumu, 2004. gada 29. aprīlis, Komisija/CAS *Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, 127. punkts).
- 39 Visbeidzot ir jānorāda, ka visi šie apsvērumi neskar iespējamās sekas, kas izriet no brīvprātīga *ex ante* pārskatāmības paziņojuma, kurš tika publicēts attiecībā uz līgumu pamatlietā.
- 40 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pēc publiska līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas šajā līgumā nevar veikt būtiskus grozījumus, neuzsākot jaunu publiskā iepirkuma procedūru, pat ja šie grozījumi objektīvā ziņā nozīmē izlīgumu, kas ietver abu pušu abpusēju atteikšanos, lai izbeigtu strīdu, kura risinājums nav skaidrs un kurš izriet no grūtībām, ar ko ir saistīta šī līguma izpilde. Citādi būtu tikai tad, ja minētā līguma dokumentos būtu paredzēta iespēja pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas pielāgot noteiktus līguma nosacījumus, pat būtiskus, un būtu paredzēti šīs iespējas piemērošanas noteikumi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 41 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pēc publiska

līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas šajā līgumā nevar veikt būtiskus grozījumus, neuzsākot jaunu publiskā iepirkuma procedūru, pat ja šie grozījumi objektīvā ziņā nozīmē izlīgumu, kas ietver abu pušu abpusēju atteikšanos, lai izbeigtu strīdu, kura risinājums nav skaidrs un kurš izriet no grūtībām, ar ko ir saistīta šī līguma izpilde. Citādi būtu tikai tad, ja minētā līguma dokumentos būtu paredzēta iespēja pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas pielāgot noteiktus līguma nosacījumus, pat būtiskus, un būtu paredzēti šīs iespējas piemērošanas noteikumi.

[Paraksti]